



**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Sajin Svetlana și Sajin Iurie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului,

împotriva deciziei din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 2ra-1718/23
NR. PIGD 2-22023966-01-2ra-11012024)*

Recursul declarat după 1 septembrie 2023. Recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. Gr. Manoli,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Panov, A. braga, V. Mihaila

19 februarie 2025

Textul corespunde originalului

**Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depuse de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,**

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Ion Malanciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 februarie 2022, Sajin Svetlana și Sajin Iurie au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată

2. În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, prin hotărârea Judecătorei Orhei din 10 decembrie 2008, menținută de instanța de apel și cea de recurs, proprietarii ap. 17 Mîndru Nina, ap. 20 Cojocari Alic, ap. 23 Sidorov Natalia și ap. 26 Harea Mihail amplasate în casa nr. 3 din str. Iachir, or. Orhei au fost obligați să reinstaleze țevile de apeduct cu apa de alimentare, care au fost schimbate de ei samavolnic.

3. Afirmă că, s-au intentat patru proceduri de executare de către executorul judecătoresc Țărnă Victoria și anume procedura de executare nr. 120/06-05/2011, debitorul Mîndru Nina, procedura de executare nr. 120/07-05/2011, debitorul Sidorov Natalia, procedura de executare nr. 120/08-5/2011, debitorul Cojocari Alic, procedura de executare nr. 120/09-05/2011, debitorul Harea Mihail.

4. Susțin că, prin încheierea nr. 120-125 R/18 din 29 ianuarie 2019 sau nr. 120/06-05/2011, executorul judecătoresc Țărnă Victoria a încetat procedura de executare în privința debitorului Mîndru Nina, pe motiv că hotărârea judecătorească din 10 decembrie 2008, ar fi fost executată.

5. Menționează reclamanții că, au primit numai o încheiere de încetare a procedurii de executare, dar nu patru încheieri de încetare a procedurilor de executare, respectiv executorul judecătoresc Țărnă Victoria prin încheierea nr. 120-125 R/18 sau 120/06-05/2011 din 29 ianuarie 2019, a încetat ilegal toate cele patru proceduri de executare.

6. Relevă că, încheierea de încetare a procedurii de executare în privința debitorului Mîndru Nina și a debitorului Cojocari Alic, a fost contestată la Judecătoria Orhei la data de 08 februarie 2018, iar în privința debitorilor Sidorov Natalia și Harea Mihail, încheierea nu a fost contestată, deoarece ei au executat hotărârea instanței de judecată, reinstalând în apartamentele sale țevi de polipropilenă cu diametrul de 32mm.

7. Indică că, cererea de contestare a fost repartizată aleatoriu pentru examinarea judecătorului Judecătoriei Orhei, sediul Central, Iurie Movilă, care a citat părțile în ședința de judecată, deși legea prevedea examinarea cererii în procedura scrisă, fără chemarea părților.

8. Precizează că, ulterior, judecătorul Judecătoriei Orhei, sediul Central, Iurie Movilă a amânat mai multe ședințe din cauza neprezentării debitorului Cojocari Alic, iar în timpul unei ședințe și-a expus părerea asupra cauzei, spunând că cererea de contestare este neîntemeiată, a admis și alte încălcări, ca urmare a fost înaintată o cerere de recuzare a judecătorului Iurie Movilă, care a fost admisă la data 13 decembrie 2019.

9. Specifică că, după admiterea cererii de recuzare cauza a fost repartizată judecătorului Judecătoriei Orhei, sediul Central, Vitalie Pîslariuc. Pe parcursul judecării cauzei executorul judecătoresc Țărnă Victoria a depus referință, în conținutul căreia a menționat că a emis încheierile de încetare a procedurii de executare la data 01 octombrie 2015, în privința tuturor debitorilor.

10. Afirmă reclamantii că, în acest sens, au indicat că executorul judecătoresc nu le-a comunicat despre emiterea încheierilor de încetare a procedurii de executare în privința altor debitori, cu această informație ei au făcut cunoștință la judecarea cauzei în instanță.

11. Accentuează că, nefiind de acord cu poziția executorului judecătoresc Țărnă Victoria precum că debitorul Cojocari Alic a executat hotărârea judecătorească din 10 decembrie 2008, au contestat la data de 23 ianuarie 2020, încheierea de încetare a procedurii de executare nr. 120/08/05/2011 din 01 octombrie 2015 și în privința debitorului Cojocari Alic, făcând acest lucru în cadrul aceleiași cauzei civile, în care se examina cererea din 08 februarie 2018. Judecătorul Vitalie Pîslariuc prin încheierea din 24 martie 2020, a dispus respingerea contestației din 08 februarie 2018, ca fiind neîntemeiată, însă nu s-a expus asupra cererii de contestare din 23 ianuarie 2020.

12. Reiterează că, nefiind de acord cu încheierea din 24 martie 2020, au contesta-o cu recurs la data de 09 aprilie 2020, care a fost admis prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2020, fiind casată încheierea instanței de fond cu restituirea cauzei la o nouă judecare la judecătoria Orhei, sediul Central în alt complet de judecată, pe motiv că la examinarea cauzei și emiterea încheierii judecătorul Vitalie Pîslariuc a admis un șir de încălcări procedurale.

13. Subliniază că, după restituirea cauzei la rejudecare a fost distribuită aleatoriu pentru examinare judecătorului Alina Balan, care prin încheierea din 29 iulie 2020, a numit ședința de judecată la data 15 octombrie 2020. Nefiind de acord cu ședința stabilită la data de 08 septembrie 2020, dâșii s-au adresat cu o cerere prin care au solicitat accelerarea procedurii de judecare

a cauzei, dar aceasta a fost respinsă. Totodată, au menționat că citațiile despre ședințele de judecată se trimiteau la adresa greșită, motiv din care considerent n-au fost recepționate, iar când se prezentau la ședințele numite de judecătorul Alina Balan, acestea erau amânate pe motiv că judecătorul se afla în concediul de odihnă sau în concediul medical.

14. Comunică că, după mai multe luni de aflare a cauzei la judecătorul Alina Balan, ei au aflat că în realitate judecătorul nu este în concediu, dar a fost suspendată, deoarece îi expirase termenul de 5 ani, pentru care a fost numită în funcție, iar Consiliul Superior al Magistraturii a refuzat să propună numirea acesteia până la atingerea plafonului de vârstă, motiv din care nu putea examina careva cauze.

15. Menționează că, ulterior, ei s-au adresat la Judecătoria Orhei cu o cerere, solicitând redistribuirea cauzei unui alt judecător, iar drept urmare contestația a fost redistribuită spre examinare judecătorului Viorica Severin, care la fel le trimitea citații pe adresă greșită.

16. Afirmă că, prezentându-se la ședința de judecată Sajin Iurie a aflat că aceasta nu va avea loc, iar despre următoarea ședința vor fi informați prin intermediul oficiului poștal, nu a putut lua cunoștință cu dosarul, deoarece nimeni nu i-a spus la care judecător se află cauza.

17. Indică că, peste un timp îndelungat ei au primit încheierea prin care au fost informați despre redistribuirea contestației judecătorului Eugeniu Ciubotaru, care a examinat-o prin încheierea din 21 august 2021 și a respins cererea de contestare ca fiind neîntemeiată.

18. Comunică că, încheierea din 21 august 2021, a fost contestată cu recurs la data de 06 septembrie 2021, care a fost respins prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 octombrie 2021.

19. Reiterează că, astfel, judecarea cauzei a durat 3 (trei) ani 8 (opt) luni și 5 (cinci) zile, iar un termen atât de lung nu poate fi considerat ca fiind unul rezonabil, cu atât mai mult că legea prevedea termeni restrânși pentru judecarea unor astfel de cauze, or judecarea putea avea loc în lipsa participanților la proces, astfel nefiind vorba despre careva cereri de amânare.

20. Concluzionează că, tergiversarea examinării cauzei s-a datorat mai multor factori imputabili Judecătoriei Orhei, sediul Central cum ar că judecătorul Iurie Movilă și-a expus părerea în cauză, motiv din care a fost înaintată recuzare, cât și faptul că a început să judece cauza cu citarea participanților la proces, unul dintre care nu se prezenta, cu toate că legea prevedea examinarea în lipsa participanților la proces. La fel, cauza a fost repartizată judecătorului Alina Balan, împuternicirile căreia erau expirate și care se afla în litigiu cu Consiliul Superior al Magistraturii, iar cauza mai mult timp nu a fost redistribuită, precum și faptul că judecătorul Vitalie

Pîslariuc a încălcat procedura la examinarea cauzei, ceea ce a servit drept temei pentru casarea încheierii și rejudecarea cauzei de un alt judecător.

21. Precizează că, mai mult, tergiversarea examinării cauzei a avut loc datorită faptului că a fost respinsă cererea din 08 septembrie 2020, cu privire la accelerarea procedurii de judecare a cauzei, iar judecătorii Alina Balan și Viorica Severin inițial trimiteau citații la o altă adresă. Totodată, Judecătoria Orhei pierduse la un moment dat dosarul, nici judecătorul Viorica Severin și nici specialiștii din cancelaria Judecătoriei Orhei nu au putut găsi dosarul timp îndelungat.

22. Indică că, astfel le-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, atât timp cât contestația depusă împotriva încheierilor executorului judecătoresc Țărnă Victoria a fost examinată timp de 3 ani 8 luni și 5 zile.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

23. Prin hotărârea din 19 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Sajin și Iurie Sajin împotriva Ministerului Justiției, privind constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral. S-a constatat încălcat dreptul lui Svetlana Sajin și Iurie Sajin la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată semnată de Svetlana Sajin și Iurie Sajin împotriva lui Mîndru Nina și Cojocari Alic, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Țărnă Victoria, cu privire la anularea actelor executorului judecătoresc în perioada 08.02.2018 – 13.12.2019 și în perioada 27.11.2020 – 22.06.2021. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Svetlana Sajin și Iurie Sajin suma de 24.000 Lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile. S-a respins pretențiile lui Svetlana Sajin și Iurie Sajin cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, în partea ce excede suma adjudecată, ca fiind neîntemeiate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

24. La 20 decembrie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 19 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii în partea admiterii acțiunii cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii în partea admiterii, ca neîntemeiată.

25. La 6 ianuarie 2023, Svetlana Sajin și Iurie Sajin au depus cerere de apel nemotivat împotriva hotărârii din 19 decembrie 2022 a Judecătoriei

Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii în partea respingerii pretențiilor și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

26. La 4 mai 2023, Svetlana Sajin și Iurie Sajin au depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 19 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii în partea respingerii pretențiilor și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

27. La 9 iunie 2023 și 29 iunie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 19 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii în partea admiterii acțiunii cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii în partea admiterii, ca neîntemeiată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

28. Prin decizia din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererile de apel declarate de către Iurie Sajin și Svetlana Sajin și de către Ministerul Justiției al RM. S-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 19 decembrie 2022, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Sajin și Iurie Sajin către Ministerul Justiției privind constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral.

29. În motivarea soluției instanța de apel a reținut că, cauza a fost examinată definitiv în termen de 3 ani 11 luni 14 zile, în prima instanța cauza a fost examinată de două ori, fiind repartizată prin intermediul PIGD la 4 judecători, fiind examinată de două ori de către Curtea de Apel Chișinău și la Curtea Supremă de Justiție, pe când potrivit prevederilor art. 163 alin. (1) din Codul de executare (în redacția de până la modificare prin [LP17 din 05.04.18, MO142-148/04.05.18 art. 277](#), în vigoare din 01.06.2018), cererea de contestare a actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc se examinează în instanță de judecată (inclusiv în cea ierarhic superioară) în cel mult 30 de zile.

30. Colegiul Curții de Apel Chișinău a notat că, termenul rezonabil de examinare a cererii de contestare a actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc a fost semnată de Sajin Svetlana și Sajin Iurie, care la data de 08.02.2018, a fost înregistrată prin intermediul Direcției evidență și documentare procesuală a Judecătoriei Orhei și repartizată spre examinare în aceeași zi prin intermediul PIGD, judecătorului Iurie Movilă, dar acesta nu a respectat cu siguranță termenul de examinare a contestației în perioada 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019, atât timp cât avea instituită prin lege obligația să o examineze în termen de 30 zile, dar a ales în mod discreționar să fixeze prima ședință de judecată pentru data de 24 aprilie 2018, depășind

la etapa de primire în procedură a cererii de chemare în judecată de două ori termenul stabilit de legiuitor pentru examinarea acesteia în instanța de judecată.

31. A subliniat instanța de apel că, judecătorului Alina Balan i-a fost repartizată cauza civilă la cererea de contestare semnată de reclamantii Sajin Svetlana și Sajin Iurie, iar aceasta era în imposibilitate de a continua judecarea acesteia începând cu 27 noiembrie 2020, dată la care expirase perioada pentru care a fost numită, iar președintele instanței cunoștea cu certitudine că judecătorul în cauză se află în litigiu cu Consiliul Superior al Magistraturii, drept urmare a contestării hotărârii CSM nr. 276/24 din 06 octombrie 2020, în partea respingerii solicitării privind propunerea de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, respectiv, președintele interimar al Judecătoriei Orhei, Veronica Cupcea abia la data de 22 iunie 2021, a dispus redistribuirea aleatorie a cauzei civile altui judecător.

32. Astfel, a reținut că, prima instanță just a constatat încălcat dreptul lui Sajin Svetlana și Sajin Iurie la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată semnată de Sajin Svetlana și Sajin Iurie împotriva lui Mîndru Nina și Cojocari Alic, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Țărnă Victoria, cu privire la anularea actelor executorului judecătoresc în perioada 27 noiembrie 2020 – 22 iunie 2021, încălcare care s-a materializat prin neasigurarea redistribuirii aleatorie a dosarului altui judecător, atât timp cât judecătorului Alina Balan, căreia i-a fost repartizată cauza era în imposibilitatea de a continua judecarea acesteia începând cu 27 noiembrie 2020, drept urmare expirării perioadei pentru care a fost numită.

33. Pe aceste raționamente, Completul de judecată a concluzionat că lui Sajin Svetlana și Sajin Iurie a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile în perioada 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019 și în perioada 27 noiembrie 2020 – 22 iunie 2021.

34. Totodată, instanța de apel a reținut că, instanța de fond întemeiat a admis parțial pretențiile lui Sajin Svetlana și Sajin Iurie cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat în urma încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei în sumă de 24 000 lei, or instanța a stabilit că acest termen a fost încălcat doar în perioada 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019 și în perioada 27 noiembrie 2020 – 22 iunie 2021, suma care în opinia Colegiului civil poate fi considerată ca o compensație ce va aduce satisfacție echitabilă persoanelor vătămate, fiind corelativă cu practica judiciară națională pe cazuri similare și cu jurisprudența CtEDO.

35. De asemenea instanța de apel a constatat că, argumentele invocate în cererile de apel, în esența lor, sunt similare argumentelor expuse în cererea de chemare în judecată și referința pârâtului, care au fost deja supuse examinării și aprecierii juste de către instanța de fond, fiindu-le oferite

concluziile de rigoare, iar actele normative vizate au fost interpretate și aplicate elocvent de instanța de fond prin prisma circumstanțelor importante ale pricinii. Instanța de apel notând că, apelanții nu au invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării netemeinicii hotărârii instanței de fond.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

36. La 18 decembrie 2023, Ministerul Justiție la Republicii Moldova a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 septembrie 2023 și a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 19 decembrie 2022 în partea admiterii parțiale a cererii e chemare în judecată și emiterea unei noi hotărâri în această parte prin care acțiunea să fie respinsă, or modificarea deciziei din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău în partea ce ține de încasarea din contul bugetului de stat a prejudiciului moral în sensul diminuării acestei sume.

37. În motivarea recursului a invocat că, instanțele ierarhic inferioare au adoptat hotărâri contrare jurisprudenței CtEDO privind aplicarea art. 6, contrară interpretării Legii nr. 87/2011 dată de către jurisprudența Curții Supreme de Justiție, constatând că depășirea termenului de 30 de zile prevăzut de legiuitor pentru soluționarea cererii privind contestarea actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc constituie de fapt o depășire a termenului rezonabil de examinare a cauzei.

38. În vederea determinării încălcării dreptului persoanei la examinare în termen rezonabil a cauzei, jurisprudența Curții Supreme de Justiție, interpretează sensul termenului rezonabil din Legea nr. 87/2011 prin prisma jurisprudenței CtEDO încălcarea termenului legal de examinare a cauzei nu întotdeauna duce și la încălcarea termenului rezonabil.

39. Menționează că, instanțele inferioare în mod eronat au constatat tergiversarea cauzei contravenționale în temeiul legii 87, pe motivul depășirii termenului legal de judecare a cererii privind contestarea actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc de 30 de zile prevăzut de art. 163 alin. (1) din Codul de Executare. Mai mult, jurisprudența CtEDO califică asemenea cauze sub aspect civil și nu distinge între diferite tipuri de litigii, precum cele prevăzute la nivel național.

40. Notează că, contrar jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție privind aplicarea Legii nr.87/2011, instanțele inferioare au constatat încălcarea dreptului reclamantilor/intimaților la examinarea cauzei în termen rezonabil pentru perioada 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019, în care examinarea cauzei s-a amânat din motive neimputabile instanței precum depunerea și examinarea cererilor de recuzare a judecătorului, grefierului, interpretului depuse de prezentul reclamant/intimat Iurie Sajin (18 iunie 2018-19 septembrie 2018), (09 iulie 2019-23 septembrie 2019), 28

noiembrie 2019-13 decembrie 2019); absenței unor participanți la proces, inclusiv a prezentei reclamante/intimate Svetlana Sajin (24 aprilie 2018-18 iunie 2018), (19 septembrie 2018-15 mai 2019); în legătură cu atragerea în proces a unui nou participant la proces, a Diane Nistor (15 mai 2019-09 iulie 2019); la cererea executorului judecătoresc Victoria Târnă (23 septembrie 2019-08 octombrie 2019); la cererile de amânare a prezentului reclamant/intimat Iurie Sajin (08 octombrie 2019-29 noiembrie 2019) precum și pentru perioada cât procesul nu s-a examinat 27 noiembrie 2020 – 22 iunie 2021 din motivul obiectiv expirarea împuternicirilor judecătorului care avea cauza pe rol.

41. De asemenea indică cauza Marcel Smochin împotriva Ministerului Justiției și cauza Maria Olari împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral.

42. Precizează că decizia de respingere a apelului Ministerului Justiției și de menținere a hotărârii se bazează pe o apreciere vădit nerezonabilă a probelor și anume a raportului motivat și a explicațiilor Ministerului Justiției raportat la prevederile legale și constatările jurisprudenței.

43. Cu privire la comportamentul reclamantilor notează că, în justificarea încălcării dreptului reclamantei/intimatei Svetlana Sajin la judecare în termen rezonabil a cauzei și a despăgubirii acesteia, instanța de apel a formulat argumentul precum că ședințele de judecată nu au fost amânate din motivul neprezentării reclamantei Sajin Svetlana, fapt ce denotă o apreciere vădit nerezonabilă a raportului motivat asupra cauzei, precum și a explicațiilor apelantului Ministerului Justiției. Or, conform raportului motivat reclamanta/intimata Svetlana Sajin pe parcursul procesului a cărui tergiversare o invocă, nu s-a prezentat la nici o ședință de judecată, nu a depus cerere de examinare în lipsă și nici nu a contractat un avocat care să-i reprezinte interesele în instanța de judecată, nu s-a interesat de soarta dosarului, iar mai multe ședințe de judecată au fost amânate pe motivul neprezentării unor participanți la proces, inclusiv a prezentei intimatei, aceste circumstanțe de fapt indică asupra lipsei interesului intimatei Svetlana Sajin la examinarea cauzei într-un termen mai restrâns.

44. De asemenea, susține netemeinicia deciziei instanței de apel în partea constatării încălcării termenului rezonabil de examinare a contestației în privința reclamantului/intimatului Iurie Sajin pentru perioada 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019, or conform raportului motivat asupra cauzei, majoritatea ședințelor de judecată au fost amânate din cauza comportamentului prezentului reclamant, exprimat prin depunerea abuzivă a cererilor de recuzare a judecătorului, interpretului, grefierului.

45. Totodată, remarcă că unele ședințe de judecată stabilite în perioada respectivă, au fost amânate în vederea respectării dreptului la apărare a

prezentului reclamant/intimat Iurie Sajin, respectiv, ședința din 08 octombrie 2019 a fost amânată la cererea acestuia în vederea acordării unui termen pentru a face cunoștință cu înscrisurile prezentate de executorul judecătoresc, iar ședința de judecată din 06 noiembrie 2019 s-a amânat la cererea de amânare a acestuia.

46. Notează că, în perioada 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019 au fost fixate 19 ședințe de judecată, dintre care 9 ședințe de judecată au fost amânate în legătură cu depunerea și examinarea cererilor de recuzare depuse de reclamantul/intimatul Iurie Sajin (18 iunie 2019, 09 iulie 2019, 10 iulie 2019, 28 noiembrie 2019, 03 decembrie 2019, 10 decembrie 2019, 13 decembrie 2019), precum și a cererilor de amânare depuse de acesta (08 octombrie 2019), (06 noiembrie 2019), cauzând tergiversarea examinării cauzei cu 7 luni și 21 zile, după cum urmează 18 iunie 2018-19 septembrie 2018 (3 luni și 1 zi), 09 iunie 2019-23 septembrie 2019 (2 luni și 14 zile), 28 noiembrie 2019-13 decembrie 2019 (15 zile), 08 octombrie 2019-29 noiembrie 2019 (1 lună și 21 zile).

47. Astfel indică că, concluzia instanței de apel precum că reclamantul Iurie Sajin a avut un comportament activ în cadrul procesului, s-a prezentat cu regularitate la ședințele de judecată fixate și că ședințele de judecată au fost amânate și din motivul soluționării cererilor de recuzare a judecătorului, grefierului, interpretului etc, denotă o apreciere vădit nerezonabilă a circumstanțelor de fapt expuse în raportul motivat.

48. Cu privire la comportamentul celorlalți participanți la proces în perioada 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019 susține poziția instanței privind constatarea că anume din cauza comportamentului debitorilor, exprimat prin absența de la unele ședințe de judecată, a fost amânată examinarea contestației.

49. Însă, considerăm eronată concluzia primei instanțe, menținută de instanța de apel, de a face culpabilă instanța de judecată - Judecătoria Orhei, sediul Central, judecător Iurie Movilă, care a examinat contestația, pentru comportamentul absent al unor participanți la proces. În lipsa dovezii citării legale, întru respectarea dreptului la un proces echitabil tuturor participanților la proces, instanța nu putea purcede la examinarea cauzei. Conform raportului motivat, remarcăm că instanța l-a citat în repetate rânduri pe pârâțul Alic Cojocari, însă plicul cu citația era returnat la sediul instanței cu mențiunea „nereclamat” și ulterior „plecat”. În vederea asigurării citării legale a acestuia, instanța a propus reclamantului de a efectua citarea pârâțului prin intermediul executorului judecătoresc (04 decembrie 2018), (30 ianuarie 2019). Așadar, doar din motivul lipsei dovezii citării legale a pârâțului Alic Cojocari, precum și a lipsei altor participanți la proces citați legal, inclusiv a prezentei reclamante/intimate Svetlana Sajin, în perioada 08 februarie 2018-13 decembrie 2019 au fost amânate următoarele ședințe de

judecată 24 aprilie 2018, 19 septembrie 2018, 29 octombrie 2018, 04 decembrie 2018, 30 ianuarie 2019, 21 februarie 2019.

50. Cu privire la comportamentul instanței de judecată în perioada 08 februarie 2018-13 decembrie 2019 menționează că, conform raportului motivat asupra cauzei în perioada 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019 ședințele de judecată au fost amânate din motive întemeiate, neimputabile instanței, după cum urmează neprezentarea unor participanți la proces (24 aprilie 2018), (19 septembrie 2018), (29 octombrie 2018), (30 ianuarie 2019), (21 februarie 2019), (03 aprilie 2019), (15 mai 2019), (17 iunie 2019), depunerea și examinarea cererilor de recuzare a interpretului Liudmila Erhan, (18 iunie 2018), (10 decembrie 2019), depunerea de către reclamantul Iurie Sajin a cererii de recuzare a judecătorului Iurie Movilă (09 iunie 2019), care a fost examinată și respinsă prin încheierea din 10 iulie 2019, a cererii repetate de recuzare a judecătorului dat (10 decembrie 2019), care a fost admisă prin încheierea nr. 2-231/2018 din 13 decembrie 2019, fiind repartizată cauza prin PIGD judecătorului Vitalie Pîslariuc, amânarea ședințelor de judecată la cererea executorului judecătoresc Victoria Țarină (23.septembrie 2019), la cererea reclamantului/intimatului Iurie Sajin în vederea acordării unui termen pentru a face cunoștință cu înscrisurile depuse de executorul judecătoresc în ședință (08 octombrie 2019) și din alte motive (06 noiembrie 2019), depunerea de către reclamantul Iurie Sajin a cererilor de recuzare a grefierului Dina Rotari (28 noiembrie 2019), (03 decembrie 2019).

51. Subliniază că, în vederea efectuării unui calcul just al termenului rezonabil de examinare a cauzei pentru perioada cât dosarul s-a aflat în gestiunea judecătorului Iurie Movilă- 08 februarie 2018 – 13 decembrie 2019, instanțele ierarhic inferioare urmau a exclude din calcul, perioadele de amânare a ședințelor de judecată din motive neimputabile instanței de judecată, după cum urmează: perioadele de amânare a examinării cauzei în legătură cu depunerea și examinarea cererilor de recuzare depuse de prezentul reclamant/intimat Iurie Sajin, 18 iunie 2018-19 septembrie 2018 (3 luni și 1 zi), 09 iulie 2019-23 septembrie 2019 (2 luni și 14 zile), 28 noiembrie 2019-13 decembrie 2019 (15 zile), perioadele de amânare a ședințelor de judecată din motivul absenței unor participanții la proces, inclusiv a prezentei reclamante/intimate Svetlana Sajin 24 aprilie 2018-18 iunie 2018 (1 lună și 25 zile), 19 septembrie 2018-15 mai 2019 (7 luni și 26 zile), perioada de amânare a ședințelor de judecată în legătură cu atragerea în proces a unui nou participant la proces, a Dianei Nistor 15 mai 2019-09 iulie 2019 (1 lună și 24 zile), perioada de amânare a ședinței de judecată la cererea executorului judecătoresc Victoria Țarină 23 septembrie 2019-08 octombrie 2019 (15 zile), perioada de amânare a ședințelor de judecată la cererile de amânare a prezentului reclamant/intimat Iurie Sajin 08 octombrie 2019-29 noiembrie 2019 (1 lună și 21 zile).

52. Astfel, termenul rezonabil de examinare a cauzei în perioada 08 februarie 2018-13 decembrie 2019 este de 75 zile, calculat prin excluderea perioadelor de amânare a procesului din motive neimputabile instanței de judecată.

53. Cu referire la netemeinicia hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare în partea constatării încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei pentru perioada 27 noiembrie 2020 – 22 iunie 2021, consideră că instanța de fond în mod eronat a constatat, iar instanța de apel a menținut încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei pentru perioada 27 noiembrie 2020 – 22 iunie 2021, or în acest interval de timp cauza nu s-a examinat din motivul obiectiv expirarea împuternicirilor judecătorului care avea cauza pe rol, examinarea cauzei în această situație ar contraveni garanției dreptului la un proces echitabil, constituirea conform legii a instanței care judecă cauza.

54. Indică că, argumentul instanțelor precum că, încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei pentru această perioadă s-a materializat prin neasigurarea redistribuirii aleatorii a dosarului altui judecător, nu-l considerăm pertinent, or alin. (1) art. 6¹ din Legea nr. 514 privind organizarea judecătorească din 06.07.1995, instituie principiul modului de repartizare a dosarelor, dar nu stabilește cu titlu imperativ obligația repartizării imediate a dosarului. La caz, reține că președintele interimar al Judecătoriei Orhei, Veronica Cupcea a la data de 22 iunie 2021 a dispus redistribuirea aleatorie a cauzei civile din procedura judecătorului Alina Balan, altui judecător.

55. În baza celor expuse, menționează că instanțele judecătorești au respectat cu strictețe dreptul părților litigioase la examinare în termen rezonabil a cauzei, precum și în comportamentul acestora nu se denotă o oarecare lipsă de diligență.

56. În contextul celor menționate și luând în considerație specificul cauzei, comportamentul părților, respectarea tuturor exigențelor procedurale și de sarcina lunară a fiecărui judecător din cadrul instanțelor de judecată, reține că autoritățile judecătorești au acționat cu bună-credință, cu o suficientă diligență, au întreprins toate măsurile necesare în vederea examinării și soluționării obiective și sub toate aspectele a cauzei civile.

57. De asemenea susține netemeinicia deciziei instanței de apel în partea admiterii parțiale a pretenției privind repararea prejudiciului moral, din motivele următoare: la caz, întrucât în mod eronat instanțele inferioare au constatat tergiversarea procesului pentru perioadele de amânare a examinării cauzei din motive neimputabile instanței (08 februarie 2018-13 decembrie 2019), (27 noiembrie 2020 – 22 iunie 2021), s-a dat o apreciere arbitrară probelor, s-a analizat superficial și lacunar circumstanțele de fapt prin prisma criteriilor rezonabilității procedurii, evident că în mod neîntemeiat a fost

admisă și pretenția accesorie privind repararea prejudiciului moral și în mod arbitrar a fost stabilit cuantumul prejudiciului moral cauzat.

58. Subliniază că prevederile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 nu acordă dreptul în mod automat la prejudiciu moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Este important ca instanța să motiveze circumstanțele cauzei care justifică acordarea unei retribuiții, aceasta să nu fie teoretică și iluzorie.

59. În urma celor consemnate, rezultă că instanța de apel a admis în parte pretenția privind încasarea prejudiciului moral, fără elucidarea pe deplin a circumstanțelor cauzei, cu încălcarea sarcinii prevăzute la art. 130 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

60. Art. 434 din Codului de procedură civilă prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

61. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

62. Art. 433 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă:

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

63. Art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

64. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 27 septembrie 2023, iar la 24 octombrie 2023 prin intermediul poștei terestre Curtea de Apel Chișinău a expedia copia decizie motivate părților, astfel recursul depus la 18 decembrie 2023 este în termen.

65. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

66. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

67. Din analiza recursului declarat rezultă că recurentul a invocat ca temei de drept art. 432 alin.(1) lit. a), b) și e) din Codul de procedură civilă, citate supra.

68. Argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii contestate, or, motivele invocate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

69. Dezacordul recurenteii cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației, nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

70. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

71. În contextul prevederilor art. 432 alin.(2) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică în cazul invocării în recurs a temeiurilor menționate la art. 432 alin.(1) lit.d)-f) din Codul de procedură civilă, dacă acestea au fost invocate și în apel sau dacă pretinsa încălcare a avut loc în instanța de apel, nefiind stabilite la caz anumite încălcări ce ar fi fost comise de instanța de apel.

72. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări

implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p. 38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

73. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Ministerul Justiție al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. a), urmează a fi considerat inadmisibil.

74. Din aceste motive, în conformitate cu art. 432 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară ca inadmisibile recursurile depus către Ministerul Justiție al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Ion Malanciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni